

ZASADY (POLITYKA) RACHUNKOWOŚCI W MIEJSKIM OŚRODKU POMOCY SPOŁECZNEJ W BYDGOSZCZY

1. Wprowadzenie

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy został powołany na podstawie zarządzenia nr 5/90 Prezydenta Miasta Bydgoszczy z dnia 30.04.1990 r. w sprawie powołania jednostki budżetowej o nazwie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy oraz nadaniu mu statutu oraz na podstawie uchwały jak wyżej uznany został jako jednostka budżetowa. Celem działania MOPS jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Obszarem działania jest Miasto Bydgoszcz, jest jednostką budżetową, nie posiadającą osobowości prawnej, Realizuje zadania zapisane w ustawie o pomocy społecznej, a także w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, ustawie o ochronie zdrowia psychicznego. Funkcjonuje i wykonuje powierzone zadania w oparciu o środki zapisane w budżecie Miasta Bydgoszcz, nie prowadzi żadnej działalności gospodarczej, nie pozyskuje dochodów własnych. Organem prowadzącym jest Urząd Miasta Bydgoszczy, organem nadzorującym Prezydent Miasta Bydgoszczy.

Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bydgoszczy powołany przez Prezydenta Miasta Bydgoszcz jest osobą odpowiedzialną za gospodarkę finansową jednostki.

1.1. Zasady (polityka) rachunkowości, określają obowiązujące w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bydgoszczy:

- ogólne zasady prowadzenia ksiąg rachunkowych,
- metody wyceny aktywów i pasywów oraz ustalenie wyniku finansowego,
- sposoby prowadzenia ksiąg rachunkowych w tym: zakładowego planu kont i wykazu kont ksiąg pomocniczych, wykazu zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe na komputerowych nośnikach danych, opisu systemu przetwarzania danych – systemu informatycznego,
- system służący ochronie danych w tym: dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych i innych dokumentów stanowiących podstawę dokonanych w nim zapisów.

1.2. Przy tworzeniu zasad (polityki) rachunkowości dla Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej uwzględnia się przepisy następujących aktów prawnych:

- ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. nr 152, poz. 1223 ze zm.),
- ustawy z dnia 16 lipca 2009r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 157 poz. 2104 ze zm.)
- ustawy z dnia 16 lipca 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1241)
- rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2010 r. Nr 128 poz. 861)

- rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji wydatków strukturalnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 44, poz. 255)
- rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 38, poz. 207)
- rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2010 r. Nr 20 poz. 103).

1.3. Słownik podstawowych pojęć

Ilekróć w niniejszych zasadach (polityce) rachunkowości mowa o:

- jednostce – rozumie się przez to jednostkę budżetową jednostki samorządu terytorialnego jako jednostkę budżetową z prowadzoną odrębną ewidencją księgową;
- okresie sprawozdawczym – rozumie się przez to okres, za który sporządza się sprawozdania finansowe i sprawozdania budżetowe;
- roku obrotowego – rozumie się przez to rok budżetowy;
- dniu bilansowym – rozumie się przez to dzień, na który sporządza się sprawozdanie finansowe tj. 31 grudnia roku obrotowego;
- aktywach – rozumie się przez to kontrolowane przez jednostkę zasoby majątkowe o wiarygodnie określonej wartości, powstałe w wyniku zdarzeń przeszłych, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych;
- pasywach – rozumie się przez to źródła pokrycia majątku jednostki;
- wartościach niematerialnych i prawnych – rozumie się przez to nabyte przez jednostkę, zaliczane do aktywów trwałych prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, przeznaczone do używania na potrzeby jednostki,

a w szczególności autorskie prawa majątkowe, prawa pokrewne, licencje, koncesje;

- środkach trwałych – rozumie się przez to rzeczowe aktywa trwałe i zrównane z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki;
- pozostałych środkach trwałych – rozumie się przez to środki trwałe o wartości początkowej od 1.000,- zł brutto do 3.500,- zł brutto
- zobowiązaniach – rozumie się przez to wynikający z przeszłych zdarzeń obowiązek wykonania świadczeń o wiarygodnie określonej wartości, które spowodują wykorzystanie już posiadanych lub przyszłych aktywów jednostki;
- ustawie o rachunkowości – rozumie się przez to ustawę z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości (tekst jedn. Dz.U. z 2009 nr 152 poz.223 ze zm.);
- rozporządzeniu w sprawie szczególnych zasad rachunkowości – rozumie się przez to rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2010 r. Nr 128 poz. 861)
- rozporządzeniu w sprawie sprawozdawczości budżetowej – rozumie się przez to rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2010 r. Nr 20 poz. 103).
- MOPS – rozumie się przez to Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy;
- Kierownik jednostki – rozumie się przez to Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bydgoszczy;
- ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych,

- Jednostki pomocy społecznej – rozumie się działające na terenie miasta Bydgoszcz następujące jednostki pomocy społecznej:
Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych,
Dom Pomocy Społecznej „Promień Życia”
Dom Pomocy Społecznej „Jesień Życia”
Dom Pomocy Społecznej „Słoneczko”
Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy

Rozdział I

Ogólne zasady prowadzenia ksiąg rachunkowych

1. Miejsce prowadzenia ksiąg rachunkowych

Księgi rachunkowe Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bydgoszczy prowadzone są w dziale Finansowo - Księgowym MOPS, w siedzibie jednostki w Bydgoszczy przy ul. Ogrodowej 9.

2. Określenie roku obrotowego oraz okresów sprawozdawczych

Rokiem obrotowym jest okres roku budżetowego, czyli rok kalendarzowy od 1 stycznia do 31 grudnia .

3. Data otwarcia i zamknięcia ksiąg rachunkowych

Księgi rachunkowe zamyka się i otwiera do 30 kwietnia roku następnego po roku obrotowym – budżetowym.

4. Okresy sprawozdawcze:

Okresy sprawozdawcze wchodzące w skład roku obrotowego w ramach sprawozdawczości finansowej i budżetowej

- miesięczne

- sprawozdanie RB 27 S – Sprawozdanie z wykonania planu dochodów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego
- sprawozdanie RB 28 S - Sprawozdanie z wykonania planu wydatków budżetowych jednostki samorządu terytorialnego
- sprawozdanie RB NW - Sprawozdanie z wykonania planu wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego

- kwartalne

- sprawozdanie RB 50 – Sprawozdanie o dotacjach/wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami
- sprawozdanie RB N – Kwartalne sprawozdanie o stanie zobowiązań wg tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji
- sprawozdanie RB Z – Kwartalne sprawozdanie o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych
- sprawozdanie RB 27 ZZ – kwartalne sprawozdanie z wykonania planu dochodów związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami
- sprawozdanie RB ZN – Kwartalne sprawozdanie o stanie zobowiązań oraz należności skarbu państwa z tytułu wykonywania przez jednostki samorządu terytorialnego zadań zleconych.

- za okresy roczne

- sprawozdanie RB WSa – Roczne sprawozdanie o wydatkach strukturalnych poniesionych przez jednostki samorządu terytorialnego
- roczne sprawozdanie finansowe na które składają się:
  - bilans MOPS,
  - rachunek zysków i strat,
  - zestawienie zmian w funduszu,
- roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe jednostek pomocy społecznej na które składają się:
  - skonsolidowany bilans jednostek pomocy społecznej
  - skonsolidowany rachunek zysków i strat,
  - zestawienie skonsolidowanych zmian w funduszu,

4. Technika prowadzenia ksiąg rachunkowych

Księgi rachunkowe prowadzone są przy użyciu komputera z wykorzystaniem oprogramowania wspomagającego ich prowadzenie. Obejmują zbiory zapisów księgowych, obrotów i sald, które tworzą:

- **Dziennik** prowadzony w sposób następujący:
  1. zdarzenia jakie nastąpiły w danym okresie sprawozdawczym ujmowane są chronologicznie,
  2. zapisy są kolejno numerowane w okresie miesiąca, co pozwala na ich jednoznaczne powiązanie ze sprawdzonymi i zatwierdzonymi dowodami księgowymi,
  3. suma zapisów (obroty) liczone są w sposób ciągły,
  4. obroty dziennika zgodne są z obrotami zestawienia obrotów i sald kont księgi głównej.
  5. na koniec każdego okresu sprawozdawczego sporządzane jest zestawienie obrotów dzienników częściowych.
- **Księgę główną(konta syntetyczne)** - w sposób spełniający prowadzenie ewidencji według zasady podwójnego zapisu, systematycznego i chronologicznego rejestrowania zdarzeń gospodarczych, powiązania dokonanych w niej zapisów z zapisami w dzienniku.
- **Księgi pomocnicze (konta analityczne)** - stanowiące przepisy uszczegóławiające dla wybranych kont księgi głównej. Zapisy na kontach analitycznych dokonywane są zgodnie z zasadą zapisu powtarzalnego. Ich forma dostosowana jest za każdym razem do przedmiotu ewidencji konta głównego. Zestawienie sald kont ksiąg pomocniczych sporządzane jest dla wszystkich ksiąg pomocniczych na koniec roku budżetowego czyli 31 grudnia.

- **Konta pozabilansowe** – pełniące funkcję wyłącznie informacyjno – kontrolną. Zdarzenia na nich rejestrowane nie powodują zmian w składnikach pasywów i aktywów. Na kontach pozabilansowych obowiązuje zapis jednokrotny, który nie podlega uzgodnieniu z dziennikiem ani innym urządzeniem ewidencyjnym.
- **Zestawienia obrotów i sald kont księgi głównej** – sporządzane na koniec każdego miesiąca i zawierające: symbole i nazwy kont, salda kont na dzień otwarcia kont rachunkowych, obroty za okres sprawozdawczy i narastająco od początku roku oraz salda na koniec okresu sprawozdawczego, sumę sald na dzień otwarcia ksiąg rachunkowych, obroty za okres sprawozdawczy i narastająco od początku roku oraz salda na koniec okresu sprawozdawczego. obroty zestawienia obrotów i sald kont księgi głównej są zgodne z obrotami dziennika

4. Metody i terminy inwentaryzowania składników majątkowych

W MOPS występują trzy formy przeprowadzania inwentaryzacji:

1. **Spis z natury** – podlegają mu rzeczowe składniki aktywów obrotowych to jest materiały. Ta forma inwentaryzacji polega na zliczeniu, zważeniu, oglądzie rzeczowych składników majątku i porównaniu stanu realnego ze stanem ewidencyjnym oraz na wycenie różnic inwentaryzacyjnych.
2. **Uzgodnienie stanu przez jego potwierdzenie** – polega na uzyskaniu od banków – pisemnego potwierdzenia informacji o stanie środków na rachunkach bankowych, natomiast od kontrahentów – pisemnego potwierdzenia informacji o stanie należności. Uzgodnienie stanu dotyczy aktywów pieniężnych na rachunkach bankowych oraz należności od kontrahentów.
3. **Porównanie stanów zapisów księgowych z dokumentami** – polega na zweryfikowaniu stanu wynikającego z dokumentacji ze stanem

ewidencyjnym aktywów i pasywów niepodlegających spisowi z natury i uzgodnieniu stanu. Ta forma inwentaryzacji dotyczy między innymi:

- wartości niematerialnych i prawnych,
- środków pieniężnych w drodze,
- należności spornych, wątpliwych,
- należności i zobowiązań wobec pracowników,
- należności publiczno-prawnych,
- gruntu i trudnodostępnych oglądowi środków trwałych,
- funduszy własnych i funduszy specjalnych.

Rozdział 2

Metody wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego

I. Metody wyceny aktywów i pasywów

Aktywa i pasywa jednostki wycenia się według zasad określonych w ustawie o rachunkowości oraz w rozporządzeniu w sprawie szczególnych zasad rachunkowości

1. Wartości niematerialne i prawne nabyte z własnych środków wprowadza się do ewidencji w cenie nabycia, zaś otrzymane nieodpłatnie na podstawie decyzji właściwego organu w wartości określonej w tej decyzji, a otrzymane na podstawie darowizny w wartości rynkowej na dzień nabycia. Wartość rynkowa określana jest na podstawie przeciętnych cen stosowanych w obrocie rzeczami tego samego rodzaju gatunku, z uwzględnieniem ich stanu i stopnia zużycia.

Wartość początkową wartości niematerialnych i prawnych zmniejszają odpisy amortyzacyjne dokonywane w celu uwzględnienia utraty ich wartości, na skutek używania lub upływu czasu.

Odpisów amortyzacyjnych od wartości niematerialnych i prawnych dokonuje się drogą planowego rozłożenia ich wartości początkowej na ustalony okres amortyzacji. Rozpoczęcie amortyzacji następuje od miesiąca następnego po miesiącu, w którym wartość niematerialną i prawną przyjęto do używania.

Zakończenie amortyzacji następuje z chwilą zrównania wartości odpisów amortyzacyjnych z wartością początkową wartości niematerialnej i prawnej lub przeznaczenia jej do likwidacji, sprzedaży lub stwierdzenia jej niedoboru.

Wartości niematerialne i prawne amortyzuje, z uwzględnieniem stawek określonych w przepisach o podatku dochodowym od osób prawnych na podstawie aktualnego planu amortyzacji i przyjętych przez kierownika jednostki

stawek amortyzacyjnych (Załącznik numer 1). Odpisy amortyzacyjne wartości niematerialnych i prawnych dokonywane są jednorazowo za okres całego roku.

W przypadku wartości niematerialnych i prawnych, których wartość początkowa nie przekracza kwoty 3.500 zł dokonuje się jednorazowego odpisu w koszty w momencie oddania ich do używania.

2. Rzeczowe aktywa trwałe obejmują:

- środki trwałe,
- pozostałe środki trwałe,
- inwestycje rozpoczęte (środki trwałe w budowie),
- zbiory biblioteczne.

Środki trwałe obejmują w szczególności:

- grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu),
- lokale będące odrębną własnością,
- budynki,
- budowle,
- maszyny i urządzenia,
- środki transportu i inne rzeczy,
- ulepszenia w obcych środkach trwałych,
- inwentarz żywy.

Środki trwałe w dniu przyjęcia do użytkowania wycenia się:

- w przypadku zakupu – według ceny nabycia,
- w przypadku wytworzenia we własnym zakresie – według kosztu wytworzenia,
- w przypadku ujawnienia w trakcie inwentaryzacji – według posiadanych dokumentów z uwzględnieniem zużycia, a przy ich braku według wartości godziwej,
- w przypadku spadku lub darowizny – według wartości godziwej z dnia otrzymania lub niższej wartości określonej w umowie o przekazaniu,
- w przypadku otrzymania w sposób nieodpłatny od Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego – w wysokości określonej w decyzji o przekazaniu,

- w przypadku otrzymania środka na skutek wymiany środka niesprawnego – w wysokości wynikającej z dowodu dostawcy, z podaniem cech szczególnych nowego środka.

Środki trwałe na dzień bilansowy wycenia się w wartości netto, tj. wartość początkową środka trwałego pomniejsza się o dotychczas dokonane odpisy umorzeniowe.

Środki trwałe ewidencjonuje się w podziale na:

- podstawowe środki trwałe na koncie 011 „Środki trwałe”,
- pozostałe środki trwałe na koncie 013 „Pozostałe środki trwałe”,
- zbiory biblioteczne na koncie 014 „Zbiory biblioteczne”.

Od podstawowych środków trwałych dokonuje się odpisów amortyzacyjnych (z wyjątkiem gruntów) stopniowo z uwzględnieniem stawek określonych w przepisach o podatku dochodowym od osób prawnych, na podstawie aktualnego planu amortyzacji i przyjętych przez kierownika jednostki stawek amortyzacyjnych (Załącznik numer 1). Odpisów amortyzacyjnych dokonuje się począwszy od miesiąca następującego po miesiącu przyjęcia środka trwałego do używania aż do momentu zrównania wartości odpisów amortyzacyjnych z wartością początkową środka trwałego lub przeznaczenia go do likwidacji, sprzedaży lub stwierdzenia jego niedoboru.

Odpisy amortyzacyjne i umorzeniowe środków trwałych dokonywane są jednorazowo za okres całego roku.

Wszystkie środki trwałe amortyzowane są metodą liniową.

Nie dokonuje się odpisów z tytułu trwałej utraty wartości środków trwałych.

Aktualizacji wartości początkowej i dotychczasowego umorzenia środków trwałych dokonuje się wyłącznie na podstawie odrębnych przepisów, a wyniki takiej aktualizacji odnosi się na fundusz jednostki.

Pozostałe środki trwałe obejmują takie elementy wyposażenia jednostki, których wartość początkowa nie przekracza 3.500 zł.

Pozostałe środki trwałe, których wartość wynosi co najmniej 1.000 zł ujmuje się w ewidencji ilościowo-wartościowej na koncie 013 „Pozostałe środki trwałe” i umarza w 100% w miesiącu przyjęcia do używania.

Natomiast pozostałe środki trwałe, których wartość jest niższa niż 1.000 zł ujmuje się w ewidencji ilościowej (pozabilansowej).

Inwestycje rozpoczęte (środki trwałe w budowie) to koszty poniesione w okresie budowy, montażu, przystosowania, ulepszenia i nabycia podstawowych środków trwałych zliczone do dnia bilansowego lub do dnia zakończenia inwestycji, w tym również:

- niepodlegający odliczeniu podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy,
- koszt obsługi zobowiązań zaciągniętych w celu ich sfinansowania i związane z nimi różnice kursowe, pomniejszony o przychody z tego tytułu,
- opłaty notarialne, sądowe itp.,
- odszkodowania dla osób fizycznych i prawnych wynikłe do zakończenia budowy,
- koszty dokumentacji projektowej,
- nabycia gruntów i innych składników majątku, związanych z budową,
- badań geodezyjnych i innych dotyczących określenia właściwości geologicznych terenu,
- przygotowania terenu pod budowę, pomniejszone o uzyski ze sprzedaży zlikwidowanych na nim obiektów,
- opłat z tytułu użytkowania gruntów i terenów w okresie budowy,
- założenia stref ochronnych i zieleni,
- nadzoru autorskiego i inwestorskiego,
- ubezpieczeń majątkowych obiektów w trakcie budowy ,
- sprzątnięcia obiektów poprzedzającego oddanie do użytkowania,
- inne koszty bezpośrednio związane z budową.

Do kosztów wytworzenia podstawowych środków trwałych nie zalicza się kosztów ogólnego zarządu oraz kosztów poniesionych przed udzieleniem zamówień związanych z realizowaną inwestycją, tj. przetargów, ogłoszeń i innych.

Zbiory biblioteczne to dokumenty zawierające utrwalony wyraz myśli ludzkiej, przeznaczone do rozpowszechniania, niezależnie od nośnika fizycznego i sposobu zapisu treści, a zwłaszcza: dokumenty graficzne (piśmiennicze, kartograficzne, ikonograficzne i muzyczne), dźwiękowe, wizualne, audiowizualne i elektroniczne (ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach, Dz. U. Nr 85 poz. 539 z późn. zm.). Do zbiorów bibliotecznych nie zalicza się materiałów służących pracownikom jednostki, takich jak: katalogi, instrukcje, normy, wydawnictwa urzędowe itp.

Zakupione zbiory wyceniane są w cenie zakupu. Zbiory ujawnione, darowane wycenia się według wartości szacunkowej ustalonej komisyjnie i zatwierdzonej przez dyrektora DPS. Rozchody wycenia się w wartości ewidencyjnej.

Zbiory biblioteczne bez względu na wartość umarzone są w 100% w miesiącu przyjęcia do używania.

3. Należności długoterminowe to należności, których termin spłaty przypada w okresie dłuższym niż rok od dnia bilansowego. Wyceniane są w kwocie wymagając zapłaty a więc łącznie z należnymi odsetkami, pomniejszonej, pomniejszonej o ewentualne odpisy aktualizujące ich wartość zgodnie z art. 35 b ust. 1 ustawy o rachunkowości.

4. Zapasy obejmują materiały.

Materiały na dzień nabycia wycenia się według cen zakupu.

MOPS prowadzi ewidencję ilościowo-wartościową materiałów żywnościowych.

Pozostałe zakupione materiały przekazywane są bezpośrednio do zużycia w działalności. Na koniec roku na podstawie spisu z natury ustalana jest wartość nieużytych materiałów w cenie zakupu, którą ujmuje się na koncie 310 „Materiały”, zmniejszając równocześnie koszty działalności.

Rozchód materiałów z magazynu wycenia się metodą „pierwsze weszło, pierwsze wyszło” (FIFO).

Na dzień bilansowy wartość zapasów wycenia się według ich wartości wynikających z ewidencji.

Od składników zaliczanych do zapasów nie dokonuje się odpisów z tytułu trwałej utraty wartości.

5. Należności krótkoterminowe to należności o terminie spłaty krótszym od jednego roku od dnia bilansowego. Wyceniane są w wartości nominalnej łącznie z podatkiem VAT, a na dzień bilansowy w wysokości wymaganej zapłaty, czyli łącznie z wymagalnymi odsetkami z zachowaniem zasady ostrożnej wyceny, tj. w wysokości netto, czyli po pomniejszeniu o wartość ewentualnych odpisów aktualizujących dotyczących należności wątpliwych (art. 35 b ust. 1 ustawy o rachunkowości).

Wartość należności aktualizuje się zgodnie z ustawą o rachunkowości, przy czym:

- odpisy aktualizujące wartość należności dotyczących funduszy tworzonych na podstawie ustaw obciążają fundusze,
- odpisy aktualizujące wartość należności realizowanych na rzecz innych Kontrahentów obciążają zobowiązania wobec tych kontrahentów,
- odpisy aktualizujące wartość należności są dokonywane nie później niż na dzień bilansowy.

Odsetki od należności ujmuje się w księgach rachunkowych w momencie ich zapłaty lub pod datą ostatniego dnia kwartału w wysokości należnych na koniec tego kwartału.

Zachowując zasadę istotności nie ujmuje się w księgach rachunkowych oraz nie dochodzi się odsetek niższych niż koszty ich windykacji, tzn. nie przekraczających kwoty 10 zł.

Należności wyrażone w walutach obcych wycenia się nie rzadziej niż na ostatni dzień kwartału według zasad obowiązujących na dzień bilansowy, tj. według średniego kursu NBP na ten dzień.

6. Środki pieniężne w kasie i na rachunkach bankowych wycenia się według wartości nominalnej.

Walutę obcą wycenia się według średniego kursu NBP na dzień bilansowy.

W ciągu roku operacje sprzedaży i kupna walut oraz operacje zapłaty należności lub zobowiązań wycenia się po kursie kupna lub sprzedaży banku, z którego usług korzysta jednostka.

7. W jednostce **rozliczenia międzyokresowe czynne kosztów** mają nieistotną wartość i dlatego nie są rozliczane w czasie, lecz od razu obciążają koszty działalności

8. **Zobowiązania** wycenia się w kwocie wymagalnej zapłaty, czyli łącznie z odsetkami naliczonymi na podstawie not odsetkowych otrzymanych od kontrahentów.

9. W jednostce **rozliczenia międzyokresowe bierne** nie występują.

10. **Przychody przyszłych okresów** nie występują w jednostce.

II. Ustalanie wyniku finansowego

Wynik finansowy ustalany jest zgodnie z wariantem porównawczym rachunku zysków i strat na koncie 860 „Wynik finansowy”. Ewidencja kosztów działalności podstawowej prowadzona jest na kontach zespołu „4”. Na wynik finansowy netto zgodnie z obowiązującym rachunkiem zysków i strat składają się:

1. koszty działalności operacyjnej:

- konto 400 „Amortyzacja”,
- konto 401 „Zużycie materiałów i energii” – odpowiadające paragrafom wydatków: 421, 422, 424, 426;
- konto 402 Usługi obce” – odpowiadające paragrafom wydatków: 427, 430, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440;
- konto 403 „Podatki i opłaty” – odpowiadające paragrafom wydatków 448, 450, 451, 452;

- konto 404 „Wynagrodzenia” – odpowiadające paragrafom wydatków 401, 404, 417;
  - konto 405 „Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia” – odpowiadające paragrafom wydatków: 302, 411, 412, 444, 470, 428;
  - konto 409 „Pozostałe koszty rodzajowe” – odpowiadające paragrafom wydatków: 311, 441, 443, 460, 461; 413.
2. konto 760 „Pozostałe przychody operacyjne”;
  3. konto 761 „Pozostałe koszty operacyjne”;
  4. konto 750 „Przychody finansowe”;
  5. konto 751 „Koszty finansowe”;
  6. konto 720 „Przychody z tytułu dochodów budżetowych”;
  7. zysk (strata) brutto.

Rozdział 3

Sposób prowadzenia ksiąg rachunkowych

I. Wykaz kont księgi głównej

MOPS prowadzi księgi rachunkowe w oparciu o zakładowy plan kont dla jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych według załącznika nr 3 do rozporządzenia w sprawie szczególnych zasad rachunkowości

Konta bilansowe

Zespół 0 – Majątek trwały

011 – Środki trwałe

013 – Pozostałe środki trwałe

014 – Zbiory biblioteczne

020 – Wartości niematerialne i prawne

071 – Umorzenie środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych

072 – Umorzenie pozostałych środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych

080 – Inwestycje (środki trwałe w budowie)

Zespół 1 – Środki pieniężne i rachunki bankowe

101 – Kasa

130 – Rachunki bieżące jednostek budżetowych

135 – Rachunek środków funduszy specjalnego przeznaczenia

139 – Inne rachunki bankowe

141 – Środki pieniężne w drodze

Zespół 2 – Rozrachunki i roszczenia

201 – Rozrachunki z odbiorcami i dostawcami

- 221 – Należności z tytułu dochodów budżetowych
- 222 – Rozliczenie dochodów budżetowych
- 223 – Rozliczenie wydatków budżetowych
- 225 – Rozrachunki z budżetami
- 229 – Pozostałe rozrachunki publicznoprawne
- 231 – Rozrachunki z tytułu wynagrodzeń
- 234 – Pozostałe rozrachunki z pracownikami
- 240 – Pozostałe rozrachunki
- 290 – Odpisy aktualizujące należności

Zespół 3 – Materiały i towary

- 300 – Rozliczenie zakupu
- 310 – Materiały

Zespół 4 – Koszty według rodzajów i ich rozliczenie

- 400 – Amortyzacja
- 401 – Zużycie materiałów i energii
- 402 – Usługi obce
- 403 – Podatki i opłaty
- 404 – Wynagrodzenia
- 405 – Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia
- 409 – Pozostałe koszty rodzajowe

Zespół 7 – Przychody i koszty ich uzyskania

- 720 – Przychody z tytułu dochodów budżetowych
- 750 – Przychody finansowe
- 751 – Koszty finansowe
- 760 – Pozostałe przychody operacyjne
- 761 – Pozostałe koszty operacyjne

Zespół 8 – Fundusze, rezerwy i wynik finansowy

- 800 – Fundusz jednostki
- 810 – Dotacje budżetowe oraz środki z budżetu na inwestycje

- 820 – Rozliczenie wyniku finansowego
- 851 – Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych
- 853 – Fundusze celowe
- 860 – Straty i zyski nadzwyczajne oraz wynik finansowy

Konta pozabilansowe

- 975 – Wydatki strukturalne
- 980 – Plan finansowy wydatków budżetowych
- 998 – Zaangażowanie wydatków budżetowych roku bieżącego
- 999 – Zaangażowanie wydatków budżetowych przyszłych lat

II. Zasady klasyfikacji zdarzeń

Zasady klasyfikacji zdarzeń wynikają z komentarza do planu kont ujętego w opracowaniu Marii Augustowskiej „Komentarz do planu kont dla państwowych i samorządowych jednostek budżetowych i ich gospodarstw pomocniczych oraz zakładów budżetowych” opracowany na podstawie rozporządzenia w sprawie szczególnych zasad rachunkowości

KONTA BILANSOWE

Zespół 0 – „Majątek trwały”

Na kontach **Zespołu 0** – „Majątek trwały” ewidencjonuje się:

- 1) rzeczowy majątek trwały,
- 2) wartości niematerialne i prawne,
- 3) finansowy majątek trwały,
- 4) umorzenie majątku,
- 5) inwestycje (środki trwałe w budowie),
- 6) odpisy aktualizujące długoterminowe aktywa finansowe.

Konto 011 - „Środki trwałe”

Na **koncie 011** ewidencjonuje się stan oraz zwiększenia i zmniejszenia wartości początkowej środków trwałych związanych z wykonywaną działalnością MOPS, które są umarżane stopniowo, oraz gruntów.

Odpisów amortyzacyjnych dokonuje się według zasad przyjętych, zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości.

Na stronie **Wn konta 011** ewidencjonuje się w szczególności:

- przychody nowych lub używanych środków trwałych pochodzących z zakupu lub z zakończonych inwestycji oraz otrzymanych w trwały zarząd lub w nieodpłatne używanie od Skarbu Państwa albo samorządów terytorialnych, a także z tytułu darowizny lub spadku,
- ujawnione nadwyżki inwentaryzacyjne,
- zwiększenia wartości początkowej o nakłady poniesione na modernizację istniejących własnych środków trwałych,
- wartość ulepszenia w obcych „podstawowych” środkach trwałych,
- zwiększenia wartości początkowej środków trwałych dokonywane z tytułu zarządzonej aktualizacji wyceny

Na stronie **Ma konta 011** ujmuje się:

- rozchód środków trwałych w związku z ich likwidacją (w wyniku zużycia lub zniszczenia), sprzedażą lub przekazaniem nieodpłatnym,
- ujawnione niedobory środków trwałych,
- zmniejszenie wartości początkowej środków trwałych w wyniku zarządzonej aktualizacji ich wyceny,
- zwrot dostawcom wadliwych środków trwałych (na podstawie umowy gwarancyjnej lub reklamacji).

Konto 011 może wykazywać saldo **Wn**, które oznacza stan środków trwałych w wartości początkowej ewentualnie skorygowanej w wyniku zarządzonej aktualizacji wyceny lub nakładów na ulepszenie.

Konto 013 „Pozostałe środki trwałe”

Konto 013 służy do ewidencji stanu oraz zwiększeń i zmniejszeń wartości początkowej pozostałych środków trwałych, wydanych do używania na potrzeby działalności podstawowej MOPS, które podlegają umorzeniu w pełnej wartości w miesiącu wydania do używania.

Na **koncie 013** po stronie **Wn** księguje się przede wszystkim wartość przyjętych do używania pozostałych środków trwałych, pochodzących z zakupu, z inwestycji oraz otrzymanych na podstawie decyzji organu lub darowizny, ze zlikwidowanych jednostek podległych, a ponadto ujawnione w używaniu nadwyżki tych środków.

Na stronie **Ma konta 013** księguje się rozchód pozostałych środków trwałych w używaniu z tytułu likwidacji (w związku ze zużyciem lub zniszczeniem), sprzedaży, nieodpłatnego przekazania lub niedoboru, a ponadto wartość tych pozostałych środków trwałych, , które były w ewidencji księgowej, a później na podstawie decyzji kierownika jednostki zostały wyłączone z ewidencji ilościowo-wartościowej na koncie 013.

Do **konta 013** prowadzi się szczegółową ewidencję ilościowo-wartościową umożliwiającą ustalenie wartości początkowej i ilości pozostałych środków trwałych oddanych do używania osobom i komórkom organizacyjnym oraz ewidencję wartościową z podziałem na grupy statystyczne środków trwałych.

Analityczna ewidencja ilościowo-wartościowa według poszczególnych miejsc używania w MOPS prowadzona w księgach inwentarzowych

Konto 013 może wykazywać saldo Wn, które oznacza wartość początkową objętych ewidencją księgową pozostałych środków trwałych znajdujących się w używaniu.

Saldo tego konta nie występuje w bilansie, ponieważ przy sporządzaniu bilansu

koryguje się je o wartość umorzenia księgowanego na koncie 072, a tę grupę środków trwałych umarza się w 100% w chwili wydania do używania i wobec tego saldo sum z tych dwu kont wynosi zero.

Konto 014 - "Zbiory biblioteczne"

Konto 014 służy do ewidencji stanu oraz zwiększeń i zmniejszeń wartości zbiorów bibliotecznych.

Na stronie Wn **konta 014** ujmuje się zwiększenia, a na stronie Ma - zmniejszenia stanu i wartości początkowej zbiorów bibliotecznych, z wyjątkiem umorzenia, które ujmuje się na koncie 072.

Na stronie **Wn konta 014** ujmuje się w szczególności:

- 1) przychód zbiorów bibliotecznych pochodzących z zakupu lub nieodpłatnie otrzymanych;
- 2) nadwyżki zbiorów bibliotecznych.

Na stronie **Ma konta 014** ujmuje się w szczególności:

- 1) rozchód zbiorów bibliotecznych na skutek likwidacji, sprzedaży lub nieodpłatnego przekazania;
- 2) niedobory zbiorów bibliotecznych.

Przychody i rozchody zbiorów bibliotecznych wycenia się według cen nabycia.

Przychody z tytułu nieodpłatnego otrzymania lub nadwyżki wycenia się zgodnie z komisijnym oszacowaniem ich wartości.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do **konta 014** powinna umożliwić ustalenie stanu poszczególnych zbiorów bibliotecznych.

Konto 014 może wykazywać saldo Wn, które oznacza stan zbiorów bibliotecznych znajdujących się w jednostce.

Konto 020 „Wartości niematerialne i prawne”

Na **koncie 020** ewidencjonuje się wartość stanu, przychodu i rozchodu wartości niematerialnych i prawnych. W MOPS na koncie 020 występują w szczególności nabywane do gospodarczego wykorzystania:

- 1) licencje na programy komputerowe (oprogramowanie użytkowe),

2) autorskie prawa majątkowe i prawa pokrewne.

Do **konta 020** prowadzi się szczegółową ewidencję poszczególnych składników wartości niematerialnych i prawnych z jednoczesnym grupowaniem w przekrojach niezbędnych do ustalenia umorzenia podstawowych wartości niematerialnych i prawnych

Konto 020 może wykazywać saldo **Wn**, które oznacza wartość początkową będących na stanie wartości niematerialnych i prawnych.

W bilansie saldo **konta 020** wykazuje się po zmniejszeniu o zaksięgowane umorzenia na kontach 071 i 072 w zakresie dotyczącym wartości niematerialnych i prawnych

Konto 071 „Umorzenie środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych”

Konto 071 służy do ewidencji zmniejszeń wartości początkowej z tytułu umorzenia środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych. Środki podlegają stopniowemu umarzaniu według stawek amortyzacyjnych ustalonych i stosowanych przez MOPS. Umorzenie księgowane na **koncie 071** w korespondencji z **kontem 400** nalicza się od wszystkich środków trwałych ewidencjonowanych na **koncie 011** z wyjątkiem gruntów oraz od tych wartości niematerialnych i prawnych, które są umarzane stopniowo.

Umorzenie podstawowych środków trwałych nalicza się od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym te środki przyjęto do używania i do końca tego miesiąca, w którym następuje zrównanie wysokości umorzenia

z ich wartością początkową lub w którym środki trwałe postawiono w stan likwidacji, sprzedano, przekazano nieodpłatnie lub stwierdzono ich niedobór.

Na stronie **Ma konta 071** ujmuje się wszelkie zwiększenia, a na stronie **Wn** wyksięgowanie dotychczasowego umorzenia, a także wszelkie zmniejszenia umorzenia wartości początkowej środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

Konto 071 może wykazywać saldo **Ma**, które wyraża umorzenie ewidencjonowanych

na koncie 011 wartości środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych umarzanych stopniowo.

Saldo **konta 071** koryguje wartość początkową środków trwałych ewidencjonowanych

na **koncie 011** i tych wartości niematerialnych i prawnych z **konta 020**, które są umarzane stopniowo

W bilansie środki trwałe i wartości niematerialne i prawne wykazuje się w wartości netto, to jest w wartości początkowej pomniejszonej o dotychczasowe umorzenie

Konto 072 „Umorzenie pozostałych środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych”

Na **koncie 072** ewidencjonuje się zmniejszenie wartości początkowej z tytułu umorzenia pozostałych środków trwałych, tj. tych środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, które umarza się jednorazowo w pełnej wartości w miesiącu wydania ich do używania.

Umorzenie tych środków księguje się w korespondencji z kontem 401.

Na stronie **Ma konta 072** księguje się naliczone 100% umorzenie pozostałych środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych (o wartości początkowej nie wyższej niż 3500 zł):

- wydanych do używania (zarówno pochodzących z zakupu, jak i otrzymanych nieodpłatnie z tytułu darowizn)
- przyjętych na stan ujawnionych nadwyżek, a także dotychczasowe umorzenie używanych pozostałych środków trwałych otrzymanych nieodpłatnie od innych jednostek i samorządowych zakładów budżetowych, na podstawie decyzji administracyjnych

Na stronie **Wn konta 072** księguje się zmniejszenie wartości umorzenia, odpowiadającego wartości rozchodowanych pozostałych środków trwałych

oraz wartości niematerialnych i prawnych (z powodu zużycia lub zniszczenia, niedoboru, szkody, przekazania nieodpłatnego lub sprzedaży).

Saldo **konta 072** musi się równać sumie sald **kont 013 i 020** w części odnoszącej się do wartości niematerialnych i prawnych umarzanych w 100% w miesiącu wydania do używania.

Saldo konta 072 koryguje wartość początkową środków ujętych na kontach 013 i 020 w części dotyczącej wartości niematerialnych i prawnych i wobec tego wartość bilansowa tych składników jest zerowa.

Konto 080 „Inwestycje (środki trwałe w budowie)”

Konto 080 służy do ewidencji kosztów inwestycji (środków trwałych w budowie) oraz do rozliczenia tych kosztów na uzyskane efekty.

W MOPS **na koncie 080** ewidencjonuje się ogół kosztów dotyczących realizowanych inwestycji.

Na stronie **Wn konta 080** ujmuje się przede wszystkim:

- 1) poniesione koszty dotyczące inwestycji (środków trwałych w budowie) realizowanych zarówno przez obcych wykonawców, jak i wykonywanych we własnym zakresie, a w szczególności:
  - koszty związane ze wznoszeniem budynków i budowli,
  - koszty zakupu gruntów i przygotowania terenu pod budowę,
  - koszty związane z nabyciem lub wytworzeniem w ramach własnej działalności maszyn, urządzeń
  - koszty ulepszenia już używanego własnego środka trwałego
  - koszty ulepszenia obcych obiektów,

- 2) nieodpłatne przejęcie inwestycji (środków trwałych w budowie).

Na stronie **Ma konta 080** księguje się w szczególności:

- wartość uzyskanych efektów inwestycyjnych w postaci przyjętych do używania środków trwałych oraz sfinansowanych ze środków na inwestycje wartości niematerialnych i prawnych
- rozchód nieodpłatnie przekazanych środków trwałych w budowie (inwestycji),
- rozliczenie nakładów bez efektów.

Koszty inwestycji, które nie dały efektu gospodarczego, podlegają odpisaniu nie później niż do końca roku obrotowego.

Ewidencja szczegółowa do **konta 080** prowadzona jest dla poszczególnych zadań inwestycyjnych w sposób umożliwiający wycenę poszczególnych obiektów środków trwałych oraz tytułów wartości niematerialnych i prawnych

Konto 080 może wykazywać saldo **Wn**, które oznacza koszty nie zakończonych inwestycji(środków trwałych w budowie).

Zespół 1 – „Środki pieniężne i rachunki bankowe”

Konta zespołu 1 „Środki pieniężne i rachunki bankowe” służą do ewidencji:

- krajowych i zagranicznych środków pieniężnych przechowywanych w kasach;
- krótkoterminowych papierów wartościowych;
- krajowych i zagranicznych środków pieniężnych lokowanych na rachunkach w bankach;
- udzielanych przez banki kredytów w krajowych i zagranicznych środkach pieniężnych;
- innych krajowych i zagranicznych środków pieniężnych.

Konta zespołu 1 mają odzwierciedlać operacje pieniężne oraz obroty i stany środków pieniężnych oraz krótkoterminowych papierów wartościowych.

Konto 101 – „Kasa”

Konto 101 służy do ewidencji krajowej i zagranicznej gotówki znajdującej się w kasach jednostki.

Na stronie Wn **konta 101** ujmuje się wpływy gotówki oraz nadwyżki kasowe, a na stronie Ma – rozchody gotówki i niedobory kasowe.

Ewidencję szczegółową do **konta 101** prowadzi się według pozycji planu finansowego, zgodnie z właściwą podziałką klasyfikacji budżetowej, powinna ona umożliwić ustalenie:

- stanu gotówki w walucie polskiej;
- wyrażonego w walucie polskiej i obcej stanu gotówki w walucie zagranicznej, z podziałem na poszczególne waluty obce;
- wartości gotówki powierzonej poszczególnym osobom za nią odpowiedzialnym.

Konto 101 może wykazywać saldo Wn, które oznacza stan gotówki w kasie.

Konto 130 – „Rachunki bieżące jednostek budżetowych”

Konto 130 służy do ewidencji stanu środków budżetowych oraz obrotów na rachunku bankowym MOPS z tytułu wydatków i dochodów budżetowych objętych planem finansowym.

Na stronie Wn **konta 130** ujmuje się wpływy środków budżetowych:

- otrzymanych na realizację wydatków budżetowych zgodnie z planem finansowym oraz dla dysponentów niższego stopnia, w korespondencji z kontem 223;
- z tytułu zrealizowanych przez MOPS dochodów budżetowych (ewidencja szczegółowa według podziałek klasyfikacji dochodów budżetowych), w korespondencji z kontem 101, 221 lub innym właściwym kontem.

Na stronie Ma konta 130 ujmuje się:

- zrealizowane wydatki budżetowe zgodnie z planem finansowym MOPS, w tym również środki pobrane do kasy na realizację wydatków budżetowych (ewidencja szczegółowa według podziałek klasyfikacji wydatków budżetowych), w korespondencji z właściwymi kontami zespołu 1, 2, 3, 4, 7 lub 8;
- okresowe przelewy dochodów budżetowych do budżetu, w korespondencji z kontem 222;
- okresowe przelewy środków budżetowych dla dysponentów niższego stopnia (ewidencja szczegółowa według dysponentów, którym przelano środki

budżetowe) w korespondencji z kontem 223.

Zapisy na **koncie 130** są dokonywane na podstawie wyciągów bankowych, w związku z czym musi zachodzić pełna zgodność zapisów między jednostką a bankiem.

Na **koncie 130** obowiązuje zachowanie zasady czystości obrotów, co oznacza, że do błędnych zapisów, zwrotów nadpłat, korekt wprowadza się dodatkowo techniczny zapis ujemny.

Konto 130 może wykazywać saldo Wn, które oznacza stan środków budżetowych na rachunku bieżącym jednostki budżetowej. Saldo konta 130 równe jest saldu sald wynikających z ewidencji szczegółowej prowadzonej dla kont:

- wydatków budżetowych; konto 130 w zakresie wydatków budżetowych może wykazywać saldo Wn, które oznacza stan środków budżetowych otrzymanych na realizację wydatków budżetowych a niewykorzystanych do końca roku;
- dochodów budżetowych; konto 130 w zakresie dochodów budżetowych może wykazywać saldo Wn, które oznacza stan środków budżetowych z tytułu zrealizowanych dochodów budżetowych, które do końca roku nie zostały przelane do budżetu.

Saldo **konta 130** ulega likwidacji przez księgowanie przelewu:

- środków budżetowych niewykorzystanych do końca roku, w korespondencji z kontem 223;
- do budżetu dochodów budżetowych pobranych, lecz nieprzelanych do końca roku, w korespondencji z kontem 222.

Konto 135 – „Rachunki środków funduszy specjalnego przeznaczenia”

Konto 135 służy do ewidencji środków funduszy specjalnego przeznaczenia, a w szczególności zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, funduszy celowych – PFRON i innych funduszy, którymi dysponuje jednostka.

Na stronie Wn **konta 135** ujmuje się wpływy środków na rachunki bankowe, a na stronie Ma – wypłaty środków z rachunków bankowych.

Ewidencja szczegółowa do **konta 135** powinna umożliwić ustalenie stanu środków każdego funduszu.

Konto 135 może wykazywać saldo Wn, które oznacza stan środków pieniężnych na rachunkach bankowych funduszy.

Konto 139 – „Inne rachunki bankowe”

Konto 139 służy do ewidencji operacji dotyczących środków pieniężnych wydzielonych na innych rachunkach bankowych niż rachunki bieżące i specjalnego przeznaczenia.

W szczególności na koncie 139 prowadzi się ewidencję obrotów na wyodrębnionych rachunkach bankowych:

- czeków potwierdzonych;
- sum depozytowych;
- sum na zlecenie;
- środków obcych na inwestycje.

Na **koncie 139** dokonuje się księgowania wyłącznie na podstawie dowodów bankowych, w związku z czym musi zachodzić pełna zgodność zapisów **konta 139** między księgowością MOPS, a księgowością banku.

Na stronie **Wn konta 139** ujmuje się wpływy wydzielonych środków pieniężnych z rachunków bieżących oraz sum depozytowych i na zlecenie.

Na stronie **Ma konta 139** ujmuje się wypłaty środków pieniężnych dokonane z wydzielonych rachunków bankowych.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do **konta 139** powinna zapewnić podział wydzielonych środków na rodzaje, a także według kontrahentów.

Konto 139 może wykazywać saldo Wn, które oznacza stan środków pieniężnych znajdujących się na innych rachunkach bankowych.

Konto 141 – „Środki pieniężne w drodze”

Konto 141 służy do ewidencji środków pieniężnych w drodze między kasą i bankiem oraz między kontami w różnych bankach.

Na stronie **Wn konta 141** ujmuje się zwiększenie stanu środków pieniężnych w drodze a na stronie **Ma** zmniejszenia ich stanu.

Środki pieniężne w drodze ewidencjonowane na bieżąco.

Konto 141 może wykazywać saldo **Wn**, które oznacza stan środków pieniężnych w drodze.

Sumy pieniężne w drodze inwentaryzuje się w formie porównania danych księgowych z odpowiednimi dokumentami.

Zespół 2 – „Rozrachunki i roszczenia”

Konta **Zespołu 2 „Rozrachunki i roszczenia”** służą do ewidencji krajowych i zagranicznych rozrachunków oraz roszczeń.

Konta **Zespołu 2** służą także do ewidencji rozliczeń środków budżetowych, wynagrodzeń, rozliczeń niedoborów, szkód i nadwyżek oraz wszelkich innych rozliczeń związanych z rozrachunkami i roszczeniami spornymi.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do **kont Zespołu 2** powinna umożliwić wyodrębnienie poszczególnych grup rozrachunków, rozliczeń i roszczeń spornych, ustalenie przebiegu ich rozliczeń oraz stanu należności, rozliczeń, roszczeń spornych i zobowiązań z podziałem według kontrahentów oraz, jeśli dotyczą rozliczeń w walutach obcych – według poszczególnych walut.

Konto 201 – „Rozrachunki z odbiorcami i dostawcami”

Konto 201 służy do ewidencji rozrachunków i roszczeń krajowych i zagranicznych z tytułu dostaw, robót i usług.

Konto 201 obciąża się za powstałe należności i roszczenia oraz spłatę i zmniejszenie zobowiązań, a uznaje za powstałe zobowiązania oraz spłatę i zmniejszenie należności i roszczeń.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do **konta 201** powinna zapewnić możliwość ustalenia należności i zobowiązań krajowych i zagranicznych według poszczególnych kontrahentów.

Konto 201 może mieć dwa salda. Saldo Wn oznacza stan należności i roszczeń, a saldo Ma – stan zobowiązań.

Konto 221 – „Należności z tytułu dochodów budżetowych”

Konto 221 służy do ewidencji należności z tytułu dochodów budżetowych,

Na stronie **Wn konta 221** ujmuje się należności z tytułu dochodów budżetowych i zwroty nadpłat.

Na stronie **Ma konta 221** ujmuje się wpłaty należności z tytułu dochodów budżetowych oraz odpisy (zmniejszenia) należności.

Na **koncie 221** ujmuje się również należności z tytułu podatków pobieranych przez właściwe organy. Zapisy z tego tytułu mogą być dokonywane na koniec okresów sprawozdawczych na podstawie sprawozdań z ewidencji podatkowej (zaległości i nadpłaty).

Ewidencja szczegółowa do **konta 221** powinna być prowadzona według dłużników i podziałek klasyfikacji budżetowej oraz budżetów, których należności dotyczą.

Konto 221 może wykazywać dwa salda. Saldo Wn oznacza stan należności z tytułu dochodów budżetowych, a saldo Ma – stan zobowiązań jednostki budżetowej z tytułu nadpłat w dochodach budżetowych.

Konto 222 – „Rozliczenie dochodów budżetowych”

Konto 222 służy do ewidencji rozliczenia zrealizowanych przez jednostkę budżetową dochodów budżetowych.

Na stronie **Wn konta 222** ujmuje się dochody budżetowe przelane do budżetu, w korespondencji z kontem 130.

Na stronie **Ma konta 222** ujmuje się w ciągu roku budżetowego okresowe lub roczne przeksięgowania zrealizowanych dochodów budżetowych na konto 800, na podstawie sprawozdań budżetowych.

Konto 222 może wykazywać saldo Ma, które oznacza stan dochodów budżetowych zrealizowanych, lecz nieprzelanych do budżetu.

Saldo **konta 222** ulega likwidacji poprzez księgowanie przelewu do budżetu dochodów budżetowych pobranych, lecz nieprzelanych do końca roku, w korespondencji z kontem 130.

Konto 223 – „Rozliczenie wydatków budżetowych”

Konto 223 służy do ewidencji rozliczenia zrealizowanych przez MOPS wydatków budżetowych.

Na stronie **Wn konta 223** ujmuje się:

- w ciągu roku budżetowego – okresowe lub roczne przeniesienia, na podstawie sprawozdań budżetowych, zrealizowanych wydatków budżetowych, na konto 800;
- okresowe przelewy środków budżetowych dysponentom niższego stopnia – jednostkom pomocy społecznej na pokrycie wydatków budżetowych, w korespondencji z kontem 130.

Na stronie **Ma konta 223** ujmuje się okresowe wpływy środków budżetowych otrzymanych na pokrycie wydatków budżetowych MOPS oraz przeznaczonych dla dysponentów niższego stopnia – jednostek pomocy społecznej, w korespondencji z kontem 130.

Konto 223 może wykazywać saldo Ma, które oznacza stan środków budżetowych otrzymanych na pokrycie wydatków budżetowych, lecz niewykorzystanych do końca roku.

Saldo **konta 223** ulega likwidacji poprzez księgowanie przelewu na rachunek dysponenta wyższego stopnia środków budżetowych niewykorzystanych do końca roku, w korespondencji z kontem 130.

Konto 225 – „Rozrachunki z budżetami”

Konto 225 służy do ewidencji rozrachunków z budżetami, w szczególności z tytułu dotacji oraz należności i zobowiązań realizowanych na rzecz innych jednostek, podatków, nadpłat w rozliczeniach z budżetami.

Na stronie **Wn konta 225** ujmuje się nadpłaty oraz wpłaty do budżetu, a na stronie Ma – zobowiązania wobec budżetów i wpłaty od budżetów.

Ewidencja szczegółowa do **konta 225** powinna zapewnić możliwość ustalenia stanu należności i zobowiązań według każdego z tytułów rozrachunków z budżetem odrębnie.

Konto 225 może mieć dwa salda. Saldo Wn oznacza stan należności, a saldo Ma – stan zobowiązań wobec budżetów.

Konto 229 – „Pozostałe rozrachunki publicznoprawne”

Konto 229 służy do ewidencji innych – niż z budżetami – rozrachunków publicznoprawnych, a w szczególności z tytułu ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych.

Na stronie **Wn konta 229** ujmuje się należności oraz spłatę i zmniejszenie zobowiązań, a na stronie Ma – zobowiązania, spłatę i zmniejszenie należności z tytułu rozrachunków publicznoprawnych.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do **konta 229** powinna zapewnić możliwość ustalenia stanu należności i zobowiązań według tytułów rozrachunków oraz podmiotów, z którymi dokonywane są rozliczenia.

Konto 229 może wykazywać dwa salda. Saldo Wn oznacza stan należności, a saldo Ma – stan zobowiązań.

Konto 231 – „Rozrachunki z tytułu wynagrodzeń”

Konto 231 służy do ewidencji rozrachunków z pracownikami jednostki i innymi osobami fizycznymi z tytułu wypłat pieniężnych i świadczeń rzeczowych zaliczonych, zgodnie z odrębnymi przepisami, do wynagrodzeń, a w szczególności należności za pracę wykonywaną na podstawie stosunku pracy, umowy zlecenia, umowy o dzieło, umowy agencyjnej.

Na stronie **Wn konta 231** ujmuje się w szczególności:

- wypłaty pieniężne lub przelewy wynagrodzeń;
- wypłaty zaliczek na poczet wynagrodzeń;
- wartość wydanych świadczeń rzeczowych zaliczanych do wynagrodzeń
- potrącenia wynagrodzeń obciążające pracownika.

Na stronie **Ma konta 231** ujmuje się zobowiązania jednostki z tytułu wynagrodzeń.

Konto 231 może wykazywać dwa salda. Saldo Wn oznacza stan należności, a saldo Ma – stan zobowiązań jednostki z tytułu wynagrodzeń.

Konto 234 – „Pozostałe rozrachunki z pracownikami”

Konto 234 służy do ewidencji należności, roszczeń i zobowiązań wobec pracowników z innych tytułów niż wynagrodzenia.

Na stronie **Wn konta 234** ujmuje się w szczególności:

- wypłacone pracownikom zaliczki i sumy do rozliczenia na wydatki obciążające MOPS;
- należności z tytułu pożyczek z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych;
- należności i roszczenia od pracowników z tytułu niedoborów i szkód;
- zapłacone zobowiązania wobec pracowników.

Na stronie **Ma konta 234** ujmuje się w szczególności:

- rozliczone zaliczki i zwroty środków pieniężnych;
- wpływy należności od pracowników.

Zaliczki wypłacone pracownikom w walutach obcych można ujmować, do czasu ich rozliczenia, w równowartości waluty polskiej ustalonej przy wypłacie zaliczki.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do **konta 234** powinna zapewnić możliwość ustalenia stanu należności, roszczeń i zobowiązań z poszczególnymi pracownikami według tytułów rozrachunków.

Konto 234 może wykazywać dwa salda. Saldo Wn oznacza stan należności i roszczeń, a saldo Ma – stan zobowiązań wobec pracowników.

Konto 240 – „Pozostałe rozrachunki”

Konto 240 służy do ewidencji krajowych i zagranicznych należności i roszczeń oraz zobowiązań nieobjętych ewidencją na kontach 201-234.

Na stronie **Wn konta 240** ujmuje się powstałe należności i roszczenia oraz spłatę i zmniejszenia zobowiązań, a na stronie Ma – powstałe zobowiązania oraz spłatę i zmniejszenia należności i roszczeń.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do konta 240 powinna zapewnić ustalenie rozrachunków, roszczeń i rozliczeń z poszczególnych tytułów.

Konto 240 może mieć dwa salda. Saldo Wn oznacza stan należności i roszczeń, a saldo Ma – stan zobowiązań.

Konto 290 – „Odpisy aktualizujące należności”

Konto 290 służy do ewidencji odpisów aktualizujących należności wątpliwych oraz należności z tytułu odsetek przypisanych, ale nie zapłaconych do dnia bilansowego.

Na stronie Wn **konta 290** ujmuje się zmniejszenia wartości aktualizacyjnych należności, a na stronie Ma naliczone odpisy i ich zwiększenie.

Przesłanki wystąpienia prawdopodobieństwa nieściągalności należności analizuje się i na dzień bilansowy na **koncie 290** tworzy się odpisy aktualizacyjne.

Należności umorzone, przedawnione lub nieściągalne zmniejszają dokonane uprzednio odpisy aktualizujące ich wartości.

Saldo konta 290 oznacza wartość odpisów aktualizujących należności. Saldo konta pomniejsza wartość bilansową należności.

Zespół 3 – „Materiały i towary”

Konta zespołu 3 „Materiały i towary” służą do ewidencji zapasów materiałów znajdujących się w magazynach własnych i obcych oraz wartość materiałów księgowanych w ciężar kosztów bezpośrednio po zakupie, ale nieużytych do dnia bilansowego, które inwentaryzuje się na dzień bilansowy i wprowadza na stan.

Konto 310 – „Materiały”

Konto 310 służy do ewidencji zapasów materiałów, w tym także opakowań i odpadków, znajdujących się w magazynach własnych i obcych. Na stronie Wn

konta 310 ujmuje się zwiększenie ilości i wartości stanu zapasu materiałów, a na stronie Ma – jego zmniejszenia.

Konto 310 może wykazywać saldo Wn, które wyraża stan zapasów materiałów w cenach zakupu, nabycia lub w stałych cenach ewidencyjnych.

Zespół 4 – „Koszty według rodzajów i ich rozliczenie”

Konta zespołu 4 „Koszty według rodzajów i ich rozliczenie” służą do ewidencji kosztów w układzie rodzajowym i ich rozliczenia. Przyporządkowanie paragrafów klasyfikacji budżetowej wydatków do kont rodzajowych 401 -405 oraz 409 określonych w rozporządzeniu w sprawie szczególnych zasad rachunkowości przedstawia Załącznik nr 2.

Nie księguje się na kontach zespołu 4 kosztów finansowanych – zgodnie z odrębnymi przepisami – z funduszy celowych i innych oraz kosztów inwestycji, pozostałych kosztów operacyjnych, kosztów operacji finansowych i strat nadzwyczajnych.

Konto 400 – „Amortyzacja”

Konto 400 służy do ewidencji kosztów amortyzacji od środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, od których odpisy umorzeniowe są dokonywane stopniowo według stawek amortyzacyjnych.

Na stronie Wn **konto 400** ujmuje się odpisy amortyzacyjne, a na stronie Ma – przeniesienie kosztów amortyzacji na wynik finansowy.

Konto 400 może wykazywać w ciągu roku obrotowego saldo Wn, które wyraża wysokość poniesionych kosztów amortyzacji. Saldo konta 400 przenosi się w końcu roku obrotowego na konto 860.

Konto 401 - "Zużycie materiałów i energii"

Konto 401 służy do ewidencji kosztów zużycia materiałów i energii na cele działalności podstawowej, pomocniczej i ogólnego zarządu.

Na stronie Wn **konta 401** ujmuje się poniesione koszty z tytułu zużycia materiałów i energii, a na stronie Ma **konta 401** ujmuje się zmniejszenie poniesionych kosztów z tytułu zużycia materiałów i energii oraz na dzień bilansowy przeniesienie salda poniesionych w ciągu roku kosztów zużycia materiałów i energii na konto 860.

Konto 402 - "Usługi obce"

Konto 402 służy do ewidencji kosztów z tytułu usług obcych wykonywanych na rzecz działalności podstawowej jednostki.

Na stronie Wn **konta 402** ujmuje się poniesione koszty usług obcych, a na stronie Ma **konta 402** ujmuje się zmniejszenie poniesionych kosztów oraz na dzień bilansowy przeniesienie kosztów usług obcych na konto 860.

Konto 403 - "Podatki i opłaty"

Konto 403 służy do ewidencji w szczególności kosztów z tytułu podatku od nieruchomości i podatku od środków transportu, podatku od czynności cywilnoprawnych oraz opłat o charakterze podatkowym, a także opłaty notarialnej, opłaty skarbowej i opłaty administracyjnej i opłaty za trwały zarząd.

Na stronie Wn **konta 403** ujmuje się poniesione koszty z ww. tytułów, a na stronie Ma ujmuje się zmniejszenie poniesionych kosztów oraz na dzień bilansowy - przeniesienie kosztów z tego tytułu na konto 860.

Konto 404 - "Wynagrodzenia"

Konto 404 służy do ewidencji kosztów działalności podstawowej z tytułu wynagrodzeń z pracownikami i innymi osobami fizycznymi zatrudnionymi na

podstawie umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o dzieło, umowy agencyjnej i innych umów zgodnie z odrębnymi przepisami.

Na stronie Wn **konta 404** ujmuje się kwotę należnego pracownikom i innym osobom fizycznym wynagrodzenia brutto (tj. bez potrąceń z różnych tytułów dokonywanych na listach płac).

Na stronie Ma księguje się korekty uprzednio zewidencjonowanych kosztów działalności podstawowej z tytułu wynagrodzeń oraz na dzień bilansowy przenosi się je na konto 860.

Konto 405 - "Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia"

Konto 405 służy do ewidencji kosztów działalności podstawowej z tytułu różnego rodzaju świadczeń na rzecz pracowników i osób fizycznych zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, umowy o dzieło i innych umów, które nie są zaliczane do wynagrodzeń.

Na stronie Wn **konta 405** ujmuje się poniesione koszty z tytułu ubezpieczeń społecznych i świadczeń na rzecz pracowników i osób fizycznych zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, umowy o dzieło i innych umów, które nie są zaliczane do wynagrodzeń.

Na stronie Ma konta ujmuje się zmniejszenie kosztów z tytułu ubezpieczenia społecznego i świadczeń na rzecz pracowników i osób fizycznych zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, umowy o dzieło i innych umów, a na dzień bilansowy przenosi się je na konto 860.

Konto 409 - "Pozostałe koszty rodzajowe"

Konto 409 służy do ewidencji kosztów działalności podstawowej, które nie kwalifikują się do ujęcia na kontach 400-405. Na koncie tym ujmuje się w szczególności zwroty wydatków za używanie samochodów prywatnych pracowników do zadań służbowych, koszty krajowych i zagranicznych podróży służbowych, koszty ubezpieczeń majątkowych i osobowych, odprawy z tytułu wypadków przy pracy oraz innych kosztów niezaliczanych do kosztów działalności finansowej i pozostałych kosztów operacyjnych.

Na stronie Wn **konta 409** ujmuje się poniesione koszty z ww. tytułów, a na stronie Ma ich zmniejszenie oraz na dzień bilansowy ujmuje się przeniesienie poniesionych kosztów na konto 860.

Zespół 7 – „Przychody, dochody i koszty”

Konta zespołu 7 „Przychody, dochody i koszty” służą do ewidencji:

- 1) przychodów i kosztów ich osiągnięcia z tytułu sprzedaży produktów, towarów, przychodów i kosztów operacji finansowych oraz pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych;
- 2) podatków nieujętych na koncie 403;
- 3) dotacji i subwencji otrzymanych, które wpływają na wynik finansowy, oraz dotacji przekazanych.

Ewidencję szczegółową prowadzi się według pozycji planu finansowego oraz stosownie do potrzeb planowania, analizy i sprawozdawczości oraz obliczenia podatków.

Konto 720 - "Przychody z tytułu dochodów budżetowych"

Konto 720 służy do ewidencji przychodów z tytułu dochodów budżetowych.

Na stronie Wn **konta 720** ujmuje się odpisy z tytułu dochodów budżetowych oraz na koniec roku przeniesienie salda na konto 860, a na stronie Ma **konta 720** ujmuje się przychody z tytułu dochodów budżetowych.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do **konta 720** powinna zapewnić wyodrębnienie przychodów z tytułu dochodów budżetowych według pozycji planu finansowego.

Ewidencję analityczną przychodów ujmowanych na **koncie 720** prowadzi się uwzględniając podziałki klasyfikacji budżetowej dochodów.

W końcu roku obrotowego saldo konta 720 przenosi się na konto 860.

Na koniec roku konto 720 nie wykazuje salda.

Konto 750 - "Przychody finansowe"

Konto 750 służy do ewidencji przychodów finansowych, które nie stanowią dochodów budżetowych.

Na stronie Ma **konto 750** ujmuje się przychody z tytułu operacji finansowych, a w szczególności odsetki za zwłokę w zapłacie należności, z wyjątkiem odsetek dotyczących należności z tytułu przychodów ujmowanych na koncie 720, dodatnie różnice kursowe, oprocentowanie lokat terminowych i środków na rachunkach bankowych.

Ewidencję analityczną do przychodów ujmowanych na **koncie 750** prowadzi się z uwzględnieniem podziałek klasyfikacji budżetowej dochodów

W końcu roku obrotowego przenosi się przychody finansowe na stronę Ma konta 860 (Wn konto 750).

Na koniec roku konto 750 nie wykazuje salda.

Konto 751 - "Koszty finansowe"

Konto 751 służy do ewidencji kosztów finansowych.

Na stronie Wn **konto 751** ujmuje się w szczególności:

- odsetki za zwłokę przy zapłacie zobowiązań,
- ujemne różnice kursowe,
- odpisy aktualizujące wartość aktywów finansowych,
- odpisy należności z tytułu operacji finansowych,
- odpisy aktualizujące należności dotyczące przychodów finansowych

Ewidencję analityczną do **konta 751** prowadzi się według tytułów kosztów operacji finansowych, z uwzględnieniem podziałek klasyfikacji budżetowej.

W końcu roku obrotowego przenosi się koszty operacji finansowych na stronę Wn konta 860 (Ma konto 751).

Na koniec roku **konto 751** nie wykazuje salda.

Konto 760 - "Pozostałe przychody operacyjne"

Konto 760 służy do ewidencji przychodów niezwiązanych bezpośrednio ze zwykłą działalnością jednostki, w tym wszelkich innych przychodów niż podlegające ewidencji na kontach 720 i 750.

W szczególności na stronie Ma konta 760 ujmuje się pozostałe przychody operacyjne, do których zalicza się w szczególności odpisane przedawnione zobowiązania, otrzymane odszkodowania, kary, darowizny i nieodpłatnie otrzymane środki obrotowe.

W końcu roku obrotowego przenosi się pozostałe przychody operacyjne na stronę Ma konta 860, w korespondencji ze stroną Wn konta 760.

Na koniec roku **konto 760** nie wykazuje salda.

Konto 761 - "Pozostałe koszty operacyjne"

Konto 761 służy do ewidencji kosztów niezwiązanych bezpośrednio ze zwykłą działalnością jednostki.

W szczególności na stronie Wn **konta 761** ujmuje się pozostałe koszty operacyjne, do których zalicza się w szczególności kary, odpisane przedawnione, umorzone i nieściągalne należności, odpisy aktualizujące od należności, koszty postępowania spornego i egzekucyjnego oraz nieodpłatnie przekazane środki obrotowe, koszty likwidacji środków trwałych.

Konto 761 służy również do ewidencji zapisów uzupełniających, dokonanych na kontach zespołu 4 z tytułu zwiększeń bądź zmniejszeń stanu produktów (np. równowartość niedoborów produktów , którą księguje się w korespondencji z kontem 240).

W końcu roku obrotowego przenosi się na stronę Wn konta 860 pozostałe koszty operacyjne, w korespondencji ze stroną Ma konta 761.

Na koniec roku konto 761 nie wykazuje salda.

Zespół 8 - "Fundusze, rezerwy i wynik finansowy"

Konta zespołu 8 służą do ewidencji funduszy, wyniku finansowego, dotacji z budżetu, rezerw i rozliczeń międzyokresowych przychodów.

Konto 800 - "Fundusz jednostki"

Konto 800 służy do ewidencji równowartości majątku trwałego i obrotowego jednostki i ich zmian.

Na stronie Wn **konta 800** ujmuje się zmniejszenia funduszu, a na stronie Ma - jego zwiększenia, zgodnie z odrębnymi przepisami regulującymi gospodarkę finansową jednostki.

Na stronie Wn **konta 800** ujmuje się w szczególności:

- przebieganie, w roku następnym pod datą przyjęcia sprawozdania finansowego, straty bilansowej roku ubiegłego z konta 860;
- przebieganie, pod datą sprawozdania budżetowego, zrealizowanych dochodów budżetowych z konta 222;
- przebieganie, w końcu roku obrotowego, dotacji z budżetu i środków budżetowych wykorzystanych na inwestycje z konta 810;
- różnice z aktualizacji środków trwałych;
- wartość nieodpłatnie przekazanych środków trwałych i inwestycji;
- wartość pasywów przejętych od zlikwidowanych jednostek.

Na stronie Ma **konta 800** ujmuje się w szczególności:

- przebieganie, w roku następnym pod datą przyjęcia sprawozdania finansowego, zysku bilansowego roku ubiegłego z konta 860;
- przebieganie, pod datą sprawozdania budżetowego, zrealizowanych wydatków budżetowych z konta 223;
- wpływ środków przeznaczonych na finansowanie inwestycji;
- różnice z aktualizacji środków trwałych;
- nieodpłatne otrzymanie środków trwałych i inwestycji;
- wartość aktywów przejętych od zlikwidowanych jednostek.

Ewidencja szczegółowa prowadzona do **konta 800** powinna zapewnić możliwość ustalenia przyczyn zwiększeń i zmniejszeń funduszu jednostki.

Konto 800 wykazuje na koniec roku saldo Ma, które oznacza stan funduszu jednostki.

Konto 810 - "Dotacje budżetowe, płatności z budżetu środków europejskich oraz środki z budżetu na inwestycje"

Konto 810 służy do ewidencji środków z budżetu na inwestycje.

Na stronie Wn **konta 810** ujmuje się równowartość wydatków dokonanych ze środków budżetu na finansowanie inwestycji.

Na stronie Ma **konta 810** ujmuje się przeksięgowanie, w końcu roku obrotowego, salda **konta 810** na konto 800.

Na koniec roku **konto 810** nie wykazuje salda.

Konto 820 - "Rozliczenie wyniku finansowego"

Konto 820 służy do ewidencji rozliczenia wyniku finansowego.

Na stronie Wn **konta 820** ujmuje się dokonane lub należne wpłaty do budżetu jednostki samorządu terytorialnego z tytułu nadwyżki środków obrotowych ustalonej na koniec okresu sprawozdawczego.

Na stronie Ma **konta 820** ujmuje się przeniesienie salda konta w roku następnym, pod datą przyjęcia sprawozdania finansowego, na konto 800.

Konto 851 - "Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych"

Konto 851 służy do ewidencji stanu oraz zwiększeń i zmniejszeń zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Środki pieniężne tego funduszu, wyodrębnione na specjalnym rachunku bankowym, ujmuje się na koncie 135 "Rachunki środków funduszy specjalnego przeznaczenia". Pozostałe środki majątkowe ujmuje się na odpowiednich kontach działalności podstawowej jednostki (z wyjątkiem kosztów i przychodów podlegających sfinansowaniu z funduszu).

Ewidencja szczegółowa do **konta 851** powinna pozwolić na wyodrębnienie:

- stanu, zwiększeń i zmniejszeń zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, z podziałem według źródeł zwiększeń i kierunków zmniejszeń;
- wysokości poniesionych kosztów i wysokości uzyskanych przychodów przez poszczególne rodzaje działalności socjalnej.

Saldo Ma **konta 851** wyraża stan zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Konto 853 - "Fundusze celowe"

Konto 853 służy do ewidencji stanu, zwiększeń i zmniejszeń funduszy celowych oraz innych funduszy specjalnego przeznaczenia w szczególności środków z Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Na stronie Wn **konta 853** ujmuje się koszty oraz inne niż koszty zmniejszenia funduszy, a na stronie Ma - przychody oraz pozostałe zwiększenia funduszy.

Ewidencja szczegółowa do konta 853 powinna pozwolić na ustalenie zwiększeń i zmniejszeń oraz stanu każdego z funduszy oddzielnie.

Saldo Ma **konta 853** wyraża stan funduszy celowych oraz innych funduszy specjalnego przeznaczenia.

Konto 860 - "Wynik finansowy"

Konto 860 służy do ustalania wyniku finansowego jednostki.

W końcu roku obrotowego na stronie Wn **konta 860** ujmuje się sumę:

- poniesionych kosztów, w korespondencji z kontem: 400, 401, 402, 403, 404, 405 i 409;
- kosztów operacji finansowych, w korespondencji z kontem 751, oraz pozostałych kosztów operacyjnych, w korespondencji z kontem 761.

Na stronie Ma **konta 860** ujmuje się w końcu roku obrotowego sumę uzyskanych przychodów, w korespondencji z poszczególnymi kontami zespołu 7.

Saldo **konta 860** wyraża na koniec roku obrotowego wynik finansowy jednostki, saldo Wn - stratę netto, saldo Ma - zysk netto. Saldo jest przenoszone w roku następnym, pod datą przyjęcia sprawozdania finansowego, na konto 800.

KONTA POZABILANSOWE

Konto 975 - "Wydatki strukturalne"

Konto 975 służy do ewidencji wydatków strukturalnych.

Na stronie Wn **konta 975** ujmuje się wartość zrealizowanych wydatków strukturalnych według klasyfikacji wydatków strukturalnych.

Na stronie Ma **konta 975** ujmuje się wartość wydatków strukturalnych.

Konto 980 - "Plan finansowy wydatków budżetowych"

Konto 980 służy do ewidencji planu finansowego wydatków budżetowych.

Na stronie Wn **konta 980** ujmuje się plan finansowy wydatków budżetowych oraz jego zmiany.

Na stronie Ma **konta 980** ujmuje się:

- 1) równowartość zrealizowanych wydatków budżetu;
- 3) wartość planu niezrealizowanego

Ewidencja szczegółowa do **konta 980** jest prowadzona w szczególności planu finansowego wydatków budżetowych.

Konto 980 nie wykazuje na koniec roku salda.

Konto 998 - "Zaangażowanie wydatków budżetowych roku bieżącego"

Konto 998 służy do ewidencji prawnego zaangażowania wydatków budżetowych ujętych w planie finansowym.

Na stronie Wn **konta 998** ujmuje się:

- 1) równowartość sfinansowanych wydatków budżetowych w danym roku budżetowym;

2) równowartość zaangażowanych wydatków, które będą obciążały wydatki roku następnego.

Na stronie Ma **konta 998** ujmuje się zaangażowanie wydatków, czyli wartość umów, decyzji i innych postanowień, których wykonanie spowoduje konieczność dokonania wydatków budżetowych w roku bieżącym.

Ewidencja szczegółowa do konta 998 jest prowadzona według podziałek klasyfikacyjnych planu finansowego.

Na koniec roku konto 998 nie wykazuje salda.

Konto 999 - "Zaangażowanie wydatków budżetowych przyszłych lat"

Konto 999 służy do ewidencji prawnego zaangażowania wydatków budżetowych przyszłych lat

Na stronie Wn konta 999 ujmuje się równowartość zaangażowanych wydatków budżetowych w latach poprzednich, a obciążających plan finansowy roku bieżącego.

Na stronie Ma **konta 999** ujmuje się wysokość zaangażowanych wydatków lat przyszłych.

Ewidencja szczegółowa do **konta 999** jest prowadzona według podziałek klasyfikacyjnych planu finansowego.

Na koniec roku **konto 999** może wykazywać saldo Ma oznaczające zaangażowanie wydatków budżetowych lat przyszłych.

III. Zasady ewidencji szczegółowej

1. Środki trwałe

Ewidencja szczegółowa prowadzona jest w podziale na grupy odpowiadające Klasyfikacji Środków Trwałych GUS oraz jednostki organizacyjne MOPS.

Urządzeniami ewidencji szczegółowej podstawowych środków trwałych są także:

- księga inwentarzowa,
- tabele amortyzacyjne.

Księga inwentarzowa środków trwałych prowadzona jest ręcznie w sposób chronologiczny dla wszystkich podstawowych środków trwałych osobno dla każdej jednostki organizacyjnej MOPS.

2. Pozostałe środki trwałe

Ewidencja szczegółowa pozostałych środków trwałych prowadzona w podziale na jednostki organizacyjne MOPS, a także w postaci księgi inwentarzowej osobno dla każdej jednostki.

3. Wartości niematerialne i prawne

Ewidencja szczegółowa wartości niematerialnych i prawnych prowadzona jest w podziale na jednostki organizacyjne MOPS, a także w postaci rejestru wartości niematerialnych i prawnych.

4. Umorzenie środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych

Ewidencja szczegółowa umorzenia środków trwałych prowadzona jest w podziale na grupy odpowiadające Klasyfikacji Środków Trwałych GUS. Oddzielnie w zakresie środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych.

5. Inwestycje (środki trwałe w budowie)

Ewidencja szczegółowa prowadzona jest według realizowanych zadań inwestycyjnych oraz każdego zadania według źródeł finansowania.

6. Środki pieniężne znajdujące się w kasie jednostki

Ewidencja szczegółowa prowadzona jest w postaci kont analitycznych do konta 101 w podziale na zadania realizowane przez MOPS oddzielnie w zakresie dochodów i wydatków budżetowych zgodnie z właściwą podziałką klasyfikacji budżetowej wydatków oraz depozytów i ZFŚS.

7. Środki pieniężne na rachunku bieżącym jednostek budżetowych

Ewidencja szczegółowa do konta 130 prowadzona jest w postaci podziałek klasyfikacji budżetowej. W podziale na Gminę i Powiat oraz dochody i wydatki.

8. Środki pieniężne w drodze

Ewidencja szczegółowa do konta 141 prowadzona jest w podziale na zadania realizowane przez MOPS oddzielnie w zakresie dochodów i wydatków budżetowych oraz depozytów i ZFŚS.

9. Rozrachunki z odbiorcami i dostawcami

Ewidencja szczegółowa rozrachunków z odbiorcami i dostawcami prowadzona jest w podziale na poszczególnych kontrahentów.

10. Należności z tytułu dochodów budżetowych

Ewidencja szczegółowa należności z tytułu dochodów budżetowych prowadzona jest według rodzaju należności i zadanie oraz w podziale na poszczególnych kontrahentów.

11. Rozliczenie dochodów budżetowych

Ewidencja szczegółowa rozliczenia dochodów budżetowych prowadzona jest według rodzaju rozliczeń.

12. Rozliczenie wydatków budżetowych

Ewidencja szczegółowa rozliczenia dochodów budżetowych prowadzona jest w podziale na poszczególne zadania MOPS

13. Rozrachunki z budżetami

Ewidencja szczegółowa do konta 225 prowadzona jest w podziale na podatek dochodowy od osób fizycznych oraz należności z tytułu dochodów budżetu centralnego z tytułu zadań zleconych gminie.

14. Pozostałe rozrachunki publicznoprawne

Ewidencja szczegółowa do konta 229 prowadzona jest w podziale na składki z tytułu ubezpieczenia społecznego, ubezpieczenia zdrowotnego, składek na Fundusz Pracy oraz w podziale na podopiecznych i pracowników MOPS.

15. Rozrachunki z tytułu wynagrodzeń

Ewidencja szczegółowa do konta 231 prowadzona w podziale na umowy o pracę i umowy cywilno-prawne.

16. Pozostałe rozrachunki z pracownikami

Ewidencja szczegółowa pozostałych rozrachunków z pracownikami prowadzona jest w podziale na poszczególnych pracowników.

17. Pozostałe rozrachunki

Ewidencja szczegółowa do konta 240 prowadzona jest w podziale na potrącenia z listy płac, depozyty i pozostałe sumy do rozliczenia.

18. Odpisy aktualizujące należności

Ewidencja szczegółowa do konta 290 prowadzona jest w podziale na odpisy aktualizujące należności oraz odsetki od nieterminowych płatności. Zarówno odpisy aktualizujące należności, jak i odsetki od nieterminowych płatności

ewidencjonowane są w podziale na należności z tytułu dochodów budżetowych w podziale na zadania, a następnie według dłużników.

19. Zapasy materiałów

Ewidencja szczegółowa do konta 310 prowadzona jest w podziale na jednostki organizacyjne MOPS oraz rodzaje magazynów.

20. Koszty wg rodzajów

Ewidencja szczegółowa kosztów wg rodzajów prowadzona jest z uwzględnieniem podziałek klasyfikacji budżetowej.

21. Przychody z tytułu dochodów budżetowych

Ewidencja szczegółowa do konta 720 prowadzona jest w podziale dochody MOPS i dochody jednostek pomocy społecznej z uwzględnieniem podziałek klasyfikacji budżetowej.

22. Przychody i koszty finansowe

Ewidencja szczegółowa do kont 750 i 751 prowadzona jest w podziale na przychody i koszty według rodzaju.

23. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Ewidencja szczegółowa do kont 760 i 761 prowadzona jest w podziale na przychody i koszty według rodzaju.

24. Fundusz jednostki

Ewidencja szczegółowa do konta 800 prowadzona jest w podziale na przyczyny zwiększeń i zmniejszeń funduszu jednostki.

25. Dotacje budżetowe oraz środki z budżetu na inwestycje

Ewidencja szczegółowa do konta 810 prowadzona jest w podziale na zrealizowane zadania inwestycyjne.

26. Zyski i straty nadzwyczajne oraz wynik finansowy

Wynik finansowy MOPS

27. W miarę występujących potrzeb w zakresie ewidencji księgowej istnieje możliwość rozszerzania ewidencji analitycznej bez konieczności dodatkowego zarządzenia

Rozdział 4

Opis systemu przetwarzania danych (systemów informatycznych)

Ewidencja operacji gospodarczych w MOPS prowadzona jest z wykorzystaniem systemu komputerowego AGEMA zakupionego w firmie AGEMA Systemy Informatyczne.

System komputerowy obejmuje następujące moduły:

- księgę główną FK, - wersja 2.0 – instrukcja programu stanowi załącznik nr 3 do niniejszych Zasad (polityki) rachunkowości,
- kadry i płace,
- środki trwałe,
- magazyn.

Ponadto do rozliczeń składek z ZUS wykorzystywany jest system PŁATNIK, a do współpracy z bankiem – realizowanie płatności przelewowych – Video TEL Banking.

Dokumentacja opisująca poszczególne programy posiada klauzulę, że jest zgodna z wymogami ustawy o rachunkowości i zawiera:

- oznaczenie wersji oprogramowania i datę rozpoczęcia jego eksploatacji,
- wykaz programów,
- procedury/funkcje wraz z opisem algorytmów i parametrów,
- opis programowych zasad ochrony danych, metody zabezpieczania dostępu do danych i systemu ich przetwarzania,
- wykaz zbiorów kont ksiąg rachunkowych z określeniem ich struktury, wzajemnych powiązań oraz ich funkcji w komputerowym systemie rachunkowości

Rozdział 6

System ochrony danych

1. Ochrona zbiorów ksiąg rachunkowych

Ochrona przed dostępem osób nieupoważnionych zapewniona jest poprzez:

- przechowywanie zbiorów księgowych w zamkniętych na klucze szafach,
- dostęp do pomieszczeń, w których przechowywane są zbiory księgowe mają wyłącznie upoważnieni pracownicy.

Szczególnej ochronie poddane są:

- sprzęt komputerowy użytkowany w Dziale Finansowo-Księgowym,
- księgowy system informatyczny,
- kopie zapisów księgowych,
- dowody księgowe,
- dokumentacja inwentaryzacyjna,
- sprawozdania budżetowe i finansowe,
- dokumentacja rachunkowa opisująca przyjęte przez jednostkę zasady rachunkowości.

Dla prawidłowej ochrony ksiąg rachunkowych stosuje się:

- odpowiedni poziom zarządzania dostępem do danych pracowników na różnych stanowiskach (imienne konta użytkowników z bezpiecznie przechowywanymi hasłami dostępu, możliwość różnicowania dostępu do baz danych i dokumentów w zależności od zakresu obowiązków danego pracownika),
- profilaktykę antywirusową (stosowane odpowiednie programy zabezpieczające),

- systemy podtrzymywania napięcia w razie awarii sieci energetycznej (UPS),
- regularne wykonywanie kopii bezpieczeństwa na serwerze

Przeniesienie treści ksiąg rachunkowych nie później niż na koniec roku obrotowego na inny komputerowy nośnik danych, zapewniający trwałość zapisu informacji, przez czas nie krótszy niż 5 lat uznaje się za równoważne z wydrukiem ksiąg rachunkowych.

2. Przechowywanie zbiorów

W sposób trwały (nie krótszy niż 50 lat) przechowywane są zatwierdzone sprawozdania finansowe, a także dokumentacja płacowa (listy płac, karty wynagrodzeń albo inne dowody, na podstawie których następuje ustalenie podstawy wymiaru emerytury lub renty), licząc od dnia, w którym pracownik przestał pracować u danego płatnika składek na ubezpieczenia społeczne.

Okresowemu przechowywaniu podlegają:

- dowody księgowe dotyczące umów, roszczeń dochodzonych w postępowaniu cywilnym, karnym i podatkowym – przez 5 lat od początku roku następującego po roku obrotowym, w którym operacje, transakcje i postępowanie zostały ostatecznie zakończone, spłacone, rozliczone lub przedawnione,
- dokumentacja przyjętego sposobu prowadzenia rachunkowości – przez okres nie krótszy niż 5 lat od upływu ich ważności,
- księgi rachunkowe, dokumenty inwentaryzacyjne oraz pozostałe dowody księgowe i dokumenty – przez okres 5 lat.

Powyższe terminy oblicza się od początku roku następującego po roku obrotowym, którego dane zbiory (dokumenty) dotyczą.

Dodatkowo w MOPS znajduje się archiwum bieżące i archiwum stałe. Archiwum bieżące to szafy na dokumenty w pomieszczeniach biurowych, w których

przechowuje się dokumenty z bieżącego roku obrotowego i lat poprzednich przed archiwizacją. Archiwum stałe to archiwum w osobnym pomieszczeniu, gdzie przechowuje się dokumenty finansowe i pozostałe dokumenty wytwarzane przez wydziały merytoryczne.

3. Udostępnianie danych i dokumentów

Udostępnienie sprawozdań finansowych i budżetowych oraz dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych i innych dokumentów z zakresu rachunkowości MOPS ma miejsce:

- w siedzibie jednostki po uzyskaniu zgody kierownika jednostki lub upoważnionej przez niego osoby,
- poza siedzibą jednostki po uzyskaniu pisemnej zgody kierownika jednostki i pozostawieniu pisemnego pokwitowania zawierającego spis wydanych dokumentów.